

آیین دادرسی کیفری
(بر اساس قانون آیین دادرسی کیفری جدید)

کاری از گروه حقوق و جرم شناسی دانشگاه سیدم انتظامی امین

مؤلفان

دکتر حسین مهدی زاده و دکتر مهدی یوسفی مراغه

سرشناسه: مهدی زاده، حسین، ۱۳۵۲ -

عنوان قراردادی: ایران. قوانین و احکام

عنوان و نام پدیدآور: آیین دادرسی کیفری (بر اساس قانون آیین دادرسی کیفری جدید) /
کاری از گروه حقوق و جرم‌شناسی دانشگاه علوم انتظامی امین؛ مؤلفان حسین مهدی زاده و
مهدی یوسفی مراغه.

مشخصات نشر: تهران: دانشگاه علوم انتظامی امین، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۲۸۵ ص.: جدول.

شابک: ۹۰۰۰۰ یال 8-033-363-600-978:

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: آیین دادرسی کیفری -- ایران

شناسه افزوده: یوسفی مراغه، مهدی، ۱۳۶۲ -

شناسه افزوده: دانشگاه علوم انتظامی امین. گروه حقوق و جرم‌شناسی

شناسه افزوده: دانشگاه علوم انتظامی امین

رده بندی کنگره: KMH ۱۲۱۳۴۶۱۰ / م

رده بندی دیویی: ۵۵۰۵/۳۴۵

شماره کتاب شناسی ملی: ۳۷۵۴۸۷۴

آیین دادرسی کیفری (بر اساس قانون آیین دادرسی کیفری جدید)

مؤلفان: حسین مهدی زاده، مهدی یوسفی مراغه

ناظر: دکتر اکبر وروایی

طراح جلد: مهناز فراهانی

چاپ اول: زمستان ۹۳

شمارگان: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: انتشارات راه فر دا

نشانی دانشگاه: تهران، اتوبان شهید همت غرب، دانشگاه علوم انتظامی امین تلفن:

۴۸۹۳۱۲۹۶-۴۸۹۳۱۲۶۱

فهرست مطالب

بخش اول: تعقیب و تحقیق

فصل اول: کلیات

گفتار اول: تعریف و موضوع آیین دادرسی کیفری

مبحث اول: تعریف و ویژگی‌های آیین دادرسی کیفری

مبحث دوم: موضوع آیین دادرسی کیفری و ارتباط آن با اصل قانونی بودن جرم

مبحث سوم: اصل قانونی بودن جرم

گفتار دوم: هدف آیین دادرسی کیفری و ارتباط آن با اصل برائت

مبحث اول: هدف آیین دادرسی کیفری

مبحث دوم: «اصل برائت»

فصل دوم: دعاوی ناشی از جرم

گفتار اول: دعاوی کیفری و دعاوی خصوصی

مبحث اول: نهاد دادرسی

مبحث دوم: نظام تفتیشی - اکتام بر دادرسی

مبحث سوم: وظایف قانونی دادرسی

مبحث چهارم: مقامات دادرسی

گفتار دوم: جهات قانونی شروع به تعقیب

مبحث اول: شکایت شاکی

۱- ضرورت شکایت شاکی در جرم قابل گذشت

۲- شرایط شاکی برای شکایت

۳- حقوق شاکی در دادرسی و نزد ضابطان

مبحث دوم: اعلام و اخبار ضابطان دادگستری

تفاوت شکایت و اعلام جرم

مبحث سوم: اعلام و اخبار مقامات رسمی

۱- اعلام جرم توسط شاهد عینی

۲- اعلام جرم توسط اشخاص موثق و مطمئن

گفتار سوم: موانع تعقیب دعاوی عمومی

مبحث اول: مرور زمان شکایت

مبحث دوم: مرور زمان تعقیب

مبحث سوم: مصونیت

۳۶	مبحث چهارم: اناطه
۳۹	مبحث پنجم: جنون متهم
۴۱	گفتار چهارم: تعلیق تعقیب (قاعده موقعیت داشتن تعقیب)
۴۲	مبحث اول: قرار بایگانی پرونده
۴۲	مبحث دوم: تعلیق تعقیب
۴۴	مبحث سوم: «جرایم تعلیق ناپذیر»
۴۴	مبحث چهارم: لغو قرار تعلیق تعقیب
۴۵	گفتار پنجم: جهات سقوط دعوی عمومی
۴۶	مبحث اول: فوت متهم و یا محکوم علیه
۴۷	مبحث دوم: گذشت شاکی یا مدعی خصوصی در جرایم قابل گذشت
۴۸	مبحث سوم: شمول عفو
۵۰	مبحث چهارم: تاریخ مجازات قانونی
۵۱	مبحث پنجم: شمول مرتکب در موارد پیش بینی شده در قانون
۵۴	مبحث ششم: توبه متهم در مورد پیش بینی شده در قانون
۵۵	مبحث هفتم: اعتبار امر مختوم
۵۹	فصل سوم: ضابطان دادگستری
۵۹	گفتار اول: انواع ضابطان
۵۹	مبحث اول: ضابط عام
۶۰	مبحث دوم: ضابطان خاص
۶۵	گفتار دوم: سلسله مراتب
۶۵	مبحث اول: سلسله مراتب دادسرا
۶۵	مبحث دوم: ریاست فائده دادستان
۶۷	مبحث سوم: ریاست دادستان بر ضابطان دادگستری
۷۱	گفتار سوم: اختیارات و تکالیف پلیس
۷۲	مبحث اول: اختیارات پلیس و اصل عدم جواز
۷۴	مبحث دوم: جرایم مشهود و اهمیت تشخیص آن
۸۱	فصل چهارم: حقوق متهم و تکالیف پلیس
۸۱	گفتار اول: مصادیق حقوق شهروندی در مرحله احضار و جلب
۸۱	مبحث اول: احضار متهم
۸۳	مبحث دوم: جلب متهم
۸۵	مبحث سوم: حقوق متهم پس از «جلب»

۸۸	گفتار دوم: حقوق متهم بازداشت شده توسط پلیس
۸۸	مبحث اول: اصل منع دستگیری
۸۹	مبحث دوم: پرهیز از مظنون گیری
۹۰	مبحث سوم: حقوق فرد تحت نظر (مظنون)
۹۵	گفتار سوم: ممنوعیت‌های پلیس در ارتباط با کلیه جرایم
۹۵	مبحث اول: ممنوعیت «اشکنجه»
۹۷	مبحث دوم: ممنوعیت اخذ تأمین کیفری
۹۷	مبحث سوم: ممنوعیت ورود به منزل غیر
۹۸	مبحث چهارم: سایر ممنوعیت‌ها
۹۹	گفتار چهارم: حقوق متهم در تحقیقات مقدماتی
۱۱۶	گفتار پنجم: پلیس و حریم خصوصی شهروندان
۱۱۶	مبحث اول: حریم خصوصی منازل، اماکن تعطیل و بسته
۱۱۸	مبحث دوم: نکات فنی برای دستور «ورود به منزل»
۱۲۰	مبحث سوم: موازین سونی در تحقیق و معاینه محلی
۱۲۳	مبحث چهارم: حریم خصوصی آزمایشگاه
۱۲۴	مبحث پنجم: حریم خصوصی مکان‌ها و مکان‌ها
۱۲۴	مبحث ششم: شنود تلفنی
۱۲۵	مبحث هفتم: حریم خصوصی حساب‌های بانکی اشخاص
۱۲۵	گفتار ششم: خروج مأموران از حدود وظیفه و حق فاع مشروع شهروند
۱۲۶	گفتار هفتم: اموال و اشیای ناشی از جرم
۱۲۷	مبحث اول: تعیین تکلیف اموال ناشی از جرم
۱۲۸	مبحث دوم: منع مداخله در اموال توقیفی
۱۲۹	مبحث سوم: انهدام مشروبات های الکلی
۱۳۱	فصل پنجم: پلیس و ادله اثبات دعوی
۱۳۱	گفتار اول: ادله اثبات دعوی
۱۳۱	گفتار دوم: سه سیستم موجود در ادله اثبات دعوی
۱۳۱	مبحث اول: سیستم دلایل قانونی
۱۳۳	مبحث دوم: سیستم ادله افتاعی
۱۳۳	مبحث سوم: سیستم مختلط
۱۳۴	گفتار سوم: انواع دلایل
۱۳۴	مبحث اول: اقرار

۱۳۷	مبحث دوم: شهادت
۱۳۹	مبحث سوم: کارشناسی
۱۴۰	گفتار چهارم: گزارش ضابطان و ارزش اثباتی آن
۱۴۰	مبحث اول: حق تنظیم گزارش
۱۴۱	مبحث دوم: گزارش ضابطان به منزله سند رسمی
۱۴۳	مبحث سوم: گزارش خلاف واقع توسط ضابطان
۱۴۳	مبحث چهارم: گزارش خلاف واقع توسط مأموران راهنمایی و رانندگی
۱۴۴	مبحث پنجم: بار اثبات دلیل
۱۴۵	مبحث ششم: تعدیه دره
۱۴۶	مبحث هفتم: تفسیر شک به نفع متهم
	بخش دوم: قرارداهای دادرسی
۱۴۹	مقدمه
۱۵۰	نهاد دادرسی
۱۵۳	فصل اول) تصمیمات و دسرسرهای دادرسی
۱۵۳	قرار، تعریف و انواع آن
۱۵۳	تفاوت حکم و قرار
۱۵۴	انواع قرار
۱۵۵	مبحث اول) قرارداهای مقدماتی یا اعدادی
۱۵۶	گفتار اول) قرارداهای تأمین و نظارت قضایی
۱۵۷	الف) انواع قرارداهای تأمین
۱۵۷	۱- قرار التزام به حضور با قول شرف
۱۵۷	۲- قرار التزام به حضور با تعیین وجه التزام
۱۵۸	۳- التزام به عدم خروج از حوزه قضایی با قول شرف
۱۵۸	۴- التزام به عدم خروج از حوزه قضایی با تعیین وجه التزام
۱۵۸	۵- التزام به معرفی نوبه‌ای خود به صورت هفتگی یا ماهانه به مرجع قضایی یا انتظامی با تعیین وجه التزام
۱۵۹	۶- التزام با ارائه گواهی کسر از حقوق
۱۵۹	۷- التزام به عدم خروج از منزل یا محل اقامت از طریق نظارت با تجهیزات الکترونیکی
۱۵۹	۸- قرار کفالت
۱۵۹	۹- قرار اخذ وثیقه اعم از وجه نقد، ضمانت‌نامه بانکی، مال منقول یا غیر منقول
۱۶۳	۱۰- قرار بازداشت موقت

۱۶۷	ب) قرار نظارت قضایی
۱۶۸	قرار نظارت قضایی منع خروج از کشور
۱۷۲	گفتار دوم) سایر قرارهای اعدادی
۱۷۳	۱- قرار منع خروج از کشور
۱۷۳	۲- قرار منع از نگهداری سلاح
۱۷۳	۳- قرار رسیدگی
۱۷۴	۴- قرار رفع نقص
۱۷۴	۵- قرار عدم صلاحیت
۱۷۵	۶- قرار نیابت قضایی
۱۷۵	۷- قرار نگهداری موقت طفل
۱۷۶	۸- قرار امداد از رسیدگی
۱۷۷	۹- قرار رد ایراد دادرسی
۱۷۷	۱۰- قرار اناطه
۱۷۸	۱۱- قرار رد درخواست مطالعه پرونده
۱۷۸	۱۲- قرار تحقیقات محلی یا معاينه محلی
۱۷۸	۱۳- قرار تفتیش و بازرسی منزل
۱۸۰	۱۴- قرار توقیف مراسلات
۱۸۰	۱۵- قرار ارجاع امر به کارشناس و قرار رد کارشناسی
۱۸۰	۱۶- قرار رفع نقص نظریه کارشناسی
۱۸۱	۱۷- قرار عدم دسترسی متهم به پرونده
۱۸۱	۱۸- قرار تشکیل پرونده شخصیت
۱۸۱	۱۹- قرار حمایت از شاهد یا مطلع
۱۸۲	۲۰- قرار قبولی وثیقه یا کفالت
۱۸۳	۲۱- قرار اخذ وجه التزام، وجه الکفاله یا ضبط وثیقه
۱۸۳	۲۲- قرار رفع اثر از قرار اخذ وجه التزام، وجه الکفاله یا ضبط وثیقه
۱۸۳	۲۳- قرار آزادی یا رفع بازداشت متهم
۱۸۴	۲۴- قرار رد درخواست فک یا تبدیل قرار بازداشت
۱۸۴	۲۵- قرار رسیدگی غیابی
۱۸۵	۲۶- قرار تأمین خواسته
۱۸۶	مبحث دوم) قرارهای نهایی
۱۸۶	تعداد قرارهای نهایی

۱۸۷	الف - قرار منع تعقیب
۱۸۷	موارد صدور قرار منع تعقیب
۱۸۷	بند اول) عمل انتسابی به متهم جرم نباشد
۱۸۷	بند دوم) فقد دلیل یا فقدان دلایل کافی در انتساب اتهام
۱۸۸	بند سوم) فقدان دلیل قانونی
۱۸۹	اقدامات ضروری پس از صدور قرار منع تعقیب
۱۹۰	نظر دادستان در مورد قرار منع تعقیب
۱۹۰	بند اول) موافقت دادستان با قرار منع تعقیب
۱۹۱	بند دوم) مخالفت دادستان با قرار منع تعقیب
۱۹۱	نحوه اقدام دادگاه در حل اختلاف
۱۹۲	اعتراض به قرار منع تعقیب
۱۹۳	تصمیم دادگاه صالحه و خلیفه دادسرا بعد از اعتراض
۲۰۱	فصل دوم) صلاحیت کیفری و انزاع دادگاه‌های کیفری
۲۰۱	مبحث اول) صلاحیت کیفری و انواع آن
۲۰۱	صلاحیت کیفری
۲۰۲	گفتار اول) انواع صلاحیت
۲۱۰	مبحث دوم) انواع دادگاه‌های کیفری
۳۱۷	فصل سوم) رسیدگی در دادگاه‌های کیفری
۳۱۷	مبحث اول) موارد شروع به رسیدگی در دادگاه‌های کیفری
۲۲۷	منابع
۲۳۲	ضمایم کتاب

سخن ناشر

کسب علم و دانش و تلاش برای بهره‌گیری از علوم جدید و بومی‌سازی آن برای رفع نیازهای علمی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی به منظور اعتلای اقتدار امت اسلامی، از توصیه‌های مهم اسلام است. علوم پلیسی که همگام با پیشرفت بسیاری از علوم محض و تلفیق آنها با یکدیگر، روز به روز نومی‌شود و مرزهایی تازه از دانش می‌سازد، از جمله علوم می‌است که درخت آن در کشورمان در حال رشد و نمو و ثمر دادن است.

تألیف آثار علمی برجسته و معتبر و اشاعه مفاهیم آنها از جمله رهیافت‌های کارآمد و اثربخش است که می‌توان در سایه آن، بستری مناسب برای بهره‌گیری از تجربه‌های ارزشمند و دانش بومی نخبگان و کارشناسان علوم پلیسی در کشورمان ساخت. بدیهی است اندیشمندان، خبرگان و کارشناسان امور پلیسی اخلاقی می‌توانند با تلفیق همگن تجربه‌های خود با علوم و تجربه‌های کارشناسان علوم پلیسی دیگر کشورها باعث پیشبرد دانش پلیسی در کشور شوند. امید است با نشر آثار تألیفی از این دست، تمامی هم‌چند کوچک در این مسیر بلند برداریم و نویسندگان، محققان، کارشناسان و استادان را برانگیزانیم تا تجربه‌ها و توان علمی خود را متبلور کنند و اشاعه دهند.

انتشارات دانشگاه علوم انتظامی امین

پیشگفتار معاونت تربیت و آموزش دانشگاه

سرعت شتابان علم و فن آوری همراه با گسترش روز افزون آن به خصوص علوم و فنون مرتبط با دانش پلیسی و به تبع آن واگذاری مأموریت‌ها و وظایف جدید به افسران پلیس، ما را بر آن می‌دارد برای همراهی با کاروان رشد و توسعه با نگاه نوین و عالمانه به این مقوله نگریسته و در این رهگذر از اندوخته‌های علمی اندیشمندان و صاحب نظران بهره‌مند شویم.

در قرن حاضر که عصر دانایی و اصالت دانش می‌باشد، حوزه علوم تخصصی پلیس توانسته است به تناسب نیازهای فراوان بشری و ارتقای توقعات و انتظارات انسانی، گام‌های اساسی برداشته و پیشرفت‌های زیادی نائل آید. دانشگاه علوم انتظامی به عنوان تنها مؤسسه آموزش عالی تربیت افسران پلیس در نظام مقدس جمهوری اسلامی و همچنین مرکز نقل دانش، بینش و مهارت در علوم پلیسی با را بودن دانشکده‌های تخصصی مربوط، وظیفه آموزش و تربیت افسران متخصص را بر عهده رد.

این دانشگاه علاوه بر بهره‌گیری از دانش موجود در دنیا، به تناسب و اقتضای بومی، با استفاده از نظرات حوزه‌های تخصصی پلیس، دست به تولید دانش زده و با تدوین و تألیف منابع آموزشی مورد نیاز، خلأهای علمی خرد را پوشش می‌دهد.

دانشگاه علوم انتظامی با تقویت ادبیات و دانش نظامی زمینه‌های رشد و توسعه آموزش دانشجویان رسته‌های تخصصی را فراهم نموده است تا با برخورداری نیازها و انتظارات روز افزون جامعه در حوزه علوم پلیسی باشد. کتابی که پیش روز شما خواننده گرامی قرار دارد، حاصل همین ایده بوده و به دانشجویان عزیز دانشگاه علوم انتظامی، همکاران، اندیشمندان و علاقه‌مندان به حوزه علوم پلیسی تقدیم می‌شود و انتظار می‌رود که با ارائه نظرات اصلاحی خود معاونت آموزش دانشگاه را در راستای ارتقاء و بهبود کیفی کتاب یاری نمایند.

سرهنگ ستاد پاسدار علی افشار